

Resilience กับประสบการณ์จริงจากร่วมหาวิทยาลัย : แผ่นดินไหวโครสส์เซิร์ชปี พ.ศ. 2554

ดร.ณัฐ ลีละวัฒน์

คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
<http://natt.leelawat.com>

เมื่อ เปิดพจนานุกรมเราจะพบความหมายต่างๆ ของคำว่า ‘Resilience’ ไม่ว่าจะเป็น “ความสามารถในการฟื้นฟูหรือปรับเปลี่ยนได้ง่ายเมื่อพบกับการเปลี่ยนแปลง” (Merriam-Webster, 2018) “ความสามารถในการมีความสุข ประสบความสำเร็จ และอื่นๆ อีกครั้งหลังจากมีสิ่งที่ยากลำบากหรือไม่ดีเกิดขึ้น” (Cambridge University Press, 2018) และ “ความสามารถในการฟื้นฟูอย่างรวดเร็วจากความยากลำบาก” (Oxford University Press, 2018) เป็นต้น หากมองในมุมของการจัดการภัยพิบัติ จะพบว่าสำนักงานว่าด้วยกลยุทธ์ระหว่างประเทศเพื่อการลดภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (UNISDR, 2009, p. 24) ได้นิยามคำว่า ‘Resilience’ ไว้ว่าเป็น “ความสามารถของระบบ ชุมชน หรือสังคมที่มีความล่อแหลมต่อภัยอันตรายที่จะต่อต้าน ชีบซับ รองรับ และฟื้นตัวจากผลกระทบในเวลาที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ อันรวมไปถึงการเก็บรักษาและบูรณะโครงสร้างและฟังก์ชันของสิ่งต่างๆ” และจริงๆ ยังมีอีกหลายนิยามที่หลายสังคม และหลากหลายประเทศนิยมใช้กัน

บทความนี้จะนำเสนอบทสัมภาษณ์จากนักศึกษาชาวสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีภัยธรรมชาติค่อนข้างน้อยผู้ที่ต้องไปใช้ชีวิตการเรียนที่ประเทศนิวซีแลนด์ และต้องเผชิญกับภัยแผ่นดินไหวครั้งแรกในชีวิต อันนำมาซึ่งการฟื้นฟูที่เธอได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับคำว่า ‘Resilience’

Constance Chua

ผู้เขียนได้มีโอกาสรู้จักเธอในฐานะนักวิจัยด้านภัยพิบัติคนหนึ่ง Constance Chua ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาเอกด้านผลกระทบจากสึนามิที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีหนานหยาง (Nanyang Technological University) ประเทศสิงคโปร์ Constance สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแคนเทอเบอรี (The University of Canterbury) ประเทศนิวซีแลนด์ เธอศึกษาอยู่ที่นั่นในช่วงปี พ.ศ. 2554 – 2557 ซึ่งเป็นช่วงหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติ ‘แผ่นดินไหว

‘โครสต์เชิร์ช ปี พ.ศ.2554’ และนั่นทำให้เธอได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ อันนำไปสู่ความสนใจใน ‘การจัดการภัยพิบัติ’ จนถึงทุกวันนี้

แผ่นดินไหวครั้งแรกในชีวิต

Constance เล่าให้ฟังถึงประสบการณ์เผชิญภัยแผ่นดินไหวครั้งแรกในชีวิต “วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554 ที่เมืองโครสต์เชิร์ชได้เกิดแผ่นดินไหวขึ้นในช่วงกลางวัน ณ ใจกลางเมือง อาคารหลายตึกในใจกลางเมืองถล่มลงมา มีผู้คนเสียชีวิต 185 คน หลายพื้นที่ได้รับความเสียหาย รวมทั้งมหาวิทยาลัยแคนเทอเบอรีที่ฉันเป็นนักศึกษาอยู่ ไม่ใช่สิ...ตอนนั้นฉันยังไม่ได้เข้าเรียนที่นั่น แต่ผลจากแผ่นดินไหวนี้ก็ส่งผลกระทบกับมหาวิทยาลัยตลอดช่วงชีวิตนักศึกษาของฉันที่นี่เลย”

“สี่เดือนหลังจากเกิดแผ่นดินไหว ฉันได้เข้าเรียนเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยแคนเทอเบอรี และฉันเป็นชาวสิงคโปร์ผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์หรือได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติใดๆมาก่อน” ซึ่งเป็นเรื่องแน่นอนเพราะว่าประเทศสิงคโปร์นี้มีความเสี่ยงภัยธรรมชาติค่อนข้างน้อย เธอเล่าต่อว่า “การมาที่เมืองโครสต์เชิร์ชนี้เป็นประสบการณ์ชีวิตของฉันเลยทีเดียว ในช่วงวันแรกๆ ของเหตุการณ์มีแผ่นดินไหวตาม (Aftershock) ที่รุนแรงขนาด M6.3 เกิดขึ้นกลางดึกและทำให้พวกเราที่อาศัยอยู่ในฮอลล์ของมหาวิทยาลัยต้องออกจากอาคาร และมีการตรวจสอบตึกโดยเจ้าหน้าที่ตลอดทั้งคืนมันเป็น

ช่วงกลางฤดูหนาวและตอนนั้นพวกเราหลายคนก็ไม่ได้ใส่เสื้อผ้าหนาพอกับอากาศที่หนาวเย็นเช่นนั้น สิ่งที่ตลกสำหรับฉันคือ สัญชาตญาณแรกของฉันบอกවාให้ฉันหยิบ ‘หนังสือเดินทาง’ และ ‘วีซ่า’ เพื่อให้ฉันสามารถถูกระงับตัวได้ง่ายเผื่อว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับชีวิตของฉัน”

“จำนวนนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยลดลงอย่างมาก เพื่อนๆ ชาวสิงคโปร์ของฉันตัดสินใจเดินทางกลับประเทศเนื่องจากความกังวลจากครอบครัว”

การเรียนการสอนหลักเหตุการณ์แผ่นดินไหว

“มหาวิทยาลัยได้รับความเสียหายจากแผ่นดินไหวค่อนข้างหนัก ในขณะที่อาคารต่างๆ กำลังถูกตรวจสอบความแข็งแรงของโครงสร้างรายวิชาต่างๆ ก็ต้องดำเนินการสอนตามปกติ เป็นเวลาหลายเดือนที่รายวิชาต่างๆ ดำเนินการเรียนการสอนในเต็นท์ชั่วคราวซึ่งมันก็ค่อนข้างลำบากเมื่อเป็นช่วงเปลี่ยนจากฤดูร้อนเข้าสู่ฤดูหนาว” หลังจากนั้นทางมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการหามาตรการแก้ไข “ต่อมา Kirkwood Village ได้ถูกสร้างขึ้น Kirkwood Village เป็นเหมือนห้องเรียนตู้คอนเทนเนอร์ ตู้เหล่านี้ถูกหุ้มด้วยฉนวน และถูกนำมาใช้แทนเต็นท์ชั่วคราว”

“จากเหตุการณ์ทำให้พวกเราไม่มีโรงอาหาร คนขายอาหารจากที่ต่างๆ ในเมืองโครสต์เชิร์ชถูกเชิญชวนให้มาตั้งรถขายอาหารในมหาวิทยาลัย ฉันเห็นว่ามันเป็นแผนเฉพาะหน้าที่มหาวิทยาลัยทำให้สถานที่นี้ดูมีชีวิตชีวามากขึ้นทีเดียว”

บูรณาการกับ Resilience

“แผ่นดินไหวทำลายพื้นที่หลายส่วนไป ส่งผลให้ใจกลางเมืองถูกปิดซ่อมแซมเป็นเวลาหลายปี ฟังก์ชันพื้นฐานต่างๆ เช่น ธนาคารและบริการพาณิชย์ต่างๆ ถูกปิดการให้บริการ แม้ว่าผู้คนจะเหนื่อยและหงุดหงิดจากช่วงการฟื้นฟูที่ยาวนาน รวมทั้งการเรียกร้องกับบริษัทประกัน และการซ่อมแซมบ้านเรือน แต่ตัวชุมชนเองกลับมี ‘Resilience’ มีโครงการเติมเต็มสิ่งที่ขาดหาย (Gap Filler Project)

เพื่อเติมเต็มให้กับพื้นที่ที่ว่างเปล่าใจกลางเมือง การติดตั้งระบบชั่วคราวต่างๆ จึงได้เกิดขึ้น เช่น 'Dance-O-Mat' และ 'The Pallet Pavilion' เป็นต้น"

Dance-O-Mat คือ พื้นสำหรับ 'เต้น' แบบหยอดเหรียญ เพียงคุณเสียบสายเคเบิลกับอุปกรณ์มือถือหรือเครื่องเล่น MP3 ของคุณ แล้วหยอดเงิน คุณกับเพื่อนๆ ก็สามารถใส่เกียร์เต้นกันได้เต็มที่ (Gap Filler, 2012a) ส่วน **The Pallet Pavilion** คือ การออกแบบพื้นที่สถาปัตยกรรมโดยใช้พาเลตซึ่งใช้กันตามคลังสินค้ามาสร้างเป็นพื้นที่ของชุมชนสำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ มีการใช้ตะกร้ามาทำเป็นที่นั่งและสิ่งตกแต่ง (Gap Filler, 2012b) เรียกได้ว่าเป็นอีกไอเดียที่น่าสนใจเลยทีเดียว

“สิ่งเหล่านี้นำชุมชนให้เริ่มก้าวไปสู่การใช้ชีวิตแบบปกติและเป็นการกระชับสายสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ฉันคิดว่าแม้จะเป็นช่วงของการฟื้นฟูแต่ผู้คนในชุมชนก็มีจิตวิญญาณของชุมชนที่แรงกล้า”

บัณฑิตรุ่น Resilience

“เหตุการณ์นี้มีอะไรมากมายให้ฉันได้เรียนรู้ ฉันศึกษาวิชาเอกด้านการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติ และรัฐศาสตร์ วิชาส่วนใหญ่ก็น่าทึ่งเรียนต่างๆ จากเหตุการณ์นี้มาใช้ศึกษา ฉันมีโอกาสได้ไปทัศนศึกษาในพื้นที่เสี่ยงสีแดง (Red Zones) ซึ่งห้ามผู้คนทั่วไปเข้าไป งานการสำรวจที่ฉันได้รับมันทำให้ฉันได้สัมผัสกับพื้นที่จริง”

“การทัศนศึกษาทางภูมิศาสตร์ครั้งแรกของฉันทำให้ฉันได้เห็น ‘แผ่นดินเหลว’ (Liquefaction Sand) มันเป็นแบบนั้นในทุกๆ พื้นที่ใกล้แม่น้ำ Avon” “ฉันรู้สึกตื่นตันทันทีเมื่อได้เห็นกลุ่มนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ รวมตัวกันจัดตั้ง ‘กองกำลังอาสาสมัครนักศึกษา’ (Student Volunteer Army: SVA) ที่ช่วยกันทำความสะอาดโยกย้ายทรายออกจากพื้นที่บ้านเรือน ฉันคิดว่ากระบวนการเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการช่วยให้สังคมฟื้นได้เร็วขึ้นแต่ยังช่วยให้ผู้คนในชุมชนกลับมาเย็นได้ด้วยตัวเองอีกครั้ง มันทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์ในชุมชนนั้นมีบทบาทสำคัญกับกระบวนการฟื้นฟูจากภัยพิบัติอย่างยิ่ง”

“ถ้ามีคำสักคำที่จะนิยามชุมชนเมืองโครสต์เชิร์ชนี้ได้ ก็คงจะเป็นคำว่า ‘Resilience’ ”

“ในวันที่ฉันสำเร็จการศึกษา รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยกล่าวว่าพวกเราเป็น ‘บัณฑิตรุ่น Resilience’ เป็นนักศึกษาที่ร่วมฝ่าฟัน ศึกษาเล่าเรียน ในสภาวะที่มหาวิทยาลัยได้รับผลกระทบรุนแรงจากภัยธรรมชาติ และอยู่ในช่วงของการฟื้นฟู”

บทสรุป

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้รับความรู้จากบทความนี้ ประสพการณ์จริงจากการฝ่าฟัน การฟื้นฟู ความแน่วแน่ และสายสัมพันธ์ของชุมชนนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ชุมชนผ่านช่วงเวลาของการฟื้นฟู อันเป็นหนึ่งในวัฏจักรการจัดการภัยพิบัติเพื่อให้เรากลับไปสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว

กิจกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคุณ Constance Chua ที่มาแบ่งปันประสบการณ์ในครั้งนี้ครับ

อ้างอิง

Cambridge University Press. (2018). *Resilience*. Cambridge Dictionary. Retrieved Oct. 2018, from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/resilience>

Gap Filler. (2012a). *Dance-O-Mat*. Retrieved Oct. 2018, from <https://gapfiller.org.nz/project/dance-o-mat/>

Gap Filler. (2012b). *The Pallet Pavilion*. Retrieved Oct. 2018, from <http://gapfiller.org.nz/project/pallet-pavilion/>

Merriam-Webster. (2018). *Resilience*. Dictionary. Retrieved Oct. 2018, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/resilience>

Oxford University Press. (2018). *Resilience*. Oxford Living Dictionaries. Retrieved Oct. 2018, from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/resilience>

United Nations International Strategy for Disaster Reduction. (2009). *2009 UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction*. Geneva: United Nations.

